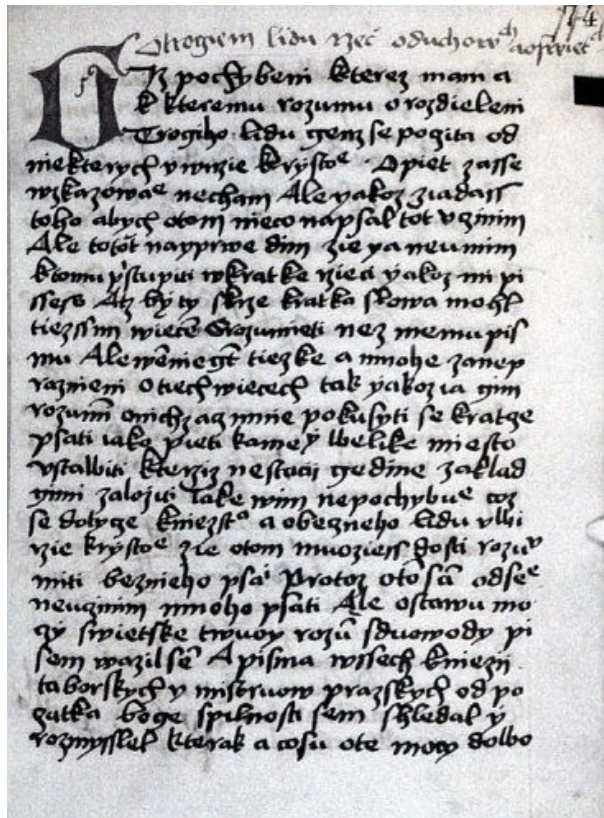

hriešnici svojim zlým životom ale túto sieť trhajú. Najviac škody tejto sieti spôsobujú dve veľryby – cisár a pápež. Chelčický s nevôľou sleduje zosvetšenie kresťanstva a ukazuje ako je cirkev v rozpore s kresťanskou biblickou náukou. Uvádza ako jednotlivé spoločenské vrstvy a profesie prestupujú zásady kresťanstva. Nakoniec podáva svoju predstavu o tom ako by mala cirkev vyzerat'. Určite i dnes by táto jeho kritika nebola len slepým výstrelom. Sieť cirkvi i dnes je trhaná rôznymi skutočnosťami, na počudovanie toto jeho dielo by pokojne mohlo byť považované za kritiku súčasného stavu.

O trojím ľudu ukážka

Vo svojej dobe patril Chelčický k najradikálnejším kritikom európskeho feudalizmu. Jeho učenie si získalo mnoho prívržencov a malo dlhotrvajúci ohlas siahajúci až do dnešných dní. Ešte za jeho života sa okolo neho začína formovať skupinka ľudí, z ktorých vzniká Jednota bratrská.

Tá vzniká v 50. rokoch 15. storočia. Bola to spočiatku skupina náboženských nadšencov, predovšetkým z drobných šľachticov a sedliakov, ktorí sa snažili uskutočňovať učenie Petra Chelčického v praxi. Presadzovali rovnosť ľudí, medzi sebou sa oslovovali bratmi a sestrami (odtiaľ pochádza oslovanie bratia a sestry, ktoré sa v našej cirkvi používa dodnes). Od počiatku bola táto maličká cirkev prenasledovaná, no nikdy nebola umlčaná navždy. Medzi najvýznamnejšie osobnosti Jednoty patrili Lukáš Pražský (vďaka ktorému sa vo veľkom rozbehla tvorba náboženských piesní a tlač spevníkov a i vďaka nemu dnes máme spevník s toľkými rozličnými piesňami) a Ján Ámos Komenský (ktorý bol biskupom Jednoty a stojí za rozvojom vzdelávania a pedagogiky na celom svete). Jednota bratrská ako prvá prišla s vydávaním katechizmov a náboženským

vzdelávaním detí (i my im môžeme teda ďakovať za náš katechizmus), ako prvá z cirkví sa pustila do misie v zámorských krajinách, boli priekopníkmi pravidiel misie, a i dnes sa misia v Afrike a iných častiach sveta riadi ich poznatkami.

Petr Chelčický bol popredným mysliteľom 15. storočia. História zabudnutým, neskôr znovu objaveným. Bol prvým pacifistickým spisovateľom renesancie, ktorý ako prvý položil systematické zásady a premyslenú obranu pacifizmu. Predbehol tak o sto rokov Erazma Rotterdamského a Menna Simonsa.

Jeho myšlienky ovplyvnili mnoho náboženských hnutí, Jednotu bratrskú, anabaptistov, kvakerov a baptistov. Dodnes v USA existuje Moravian Church (Moravská cirkev, Moravskí bratia), ktorá ho považuje za svojho zakladateľa.

Jeho spisy po dlhej dobe zabudnutia objavil koncom 19. storočia známy ruský spisovateľ a filozof L. N. Tolstoj, na ktorého Chelčický veľmi zapôsobil a ktorého vychválil vo svojich dielach. Skrz dielo Tolstého tak Chelčický ovplyvnil i Gándhiho, Martina Luthera Kinga a Nelsona Mandelu. Tolstoj o Chelčickom napísal: „Žil v Čechách dobrý a múdry človek Chelčický. A vniknúc tento Chelčický do Kristovho učenia, ako je zapísané v evanjeliu, pochopil, že učenie, ktorému učili pápeža, biskupov a kňazstvo a plniť ich rozkazy, ale, ako stojí v Písme, láska k Bohu a bližnému, a že k tomu, aby si takto žil, nepotrebuješ žiadnych kostolných obradov, obrazov a pápežov, ale lásku ku všetkým a nad nikoho sa nevyvyšovať, znášať príkoria a nič pre seba nechcieť, len slúžiť všetkým. Tak rozumel Kristovmu učeniu Chelčický a tak to tiež učil. A našli sa takí ľudia, ktorí prijímali toto jeho učenie a začali podľa neho žiť.“

O smrti, podobne ako o živote Petra Chelčického sa toho veľa nevie, odhaduje sa, že zomrel okolo roku 1460, pravdepodobne vo svojich Chelčiciach. Svojim dielom ovplyvnil rôzne generácie i rôzne prúdy a skupiny kresťanstva. I naša cirkev dnes môže sledovať jeho nepriamy vplyv a jeho diela a kritika spoločnosti a cirkvi, podľa môjho názoru, zasiahnu do živého i každého jedného z nás.

KALVÍN - Zborový list

Vydáva: Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – cirkevný zbor Michalovce.

Redakčná rada: Juraj Gajdošoci, Jaroslav Bánoci, Ján Šoltés, Timea Sotáková, Anna Mikulová.

Zodp. redaktor: Ján Šoltés, e.mail: tyzer@gecom.sk

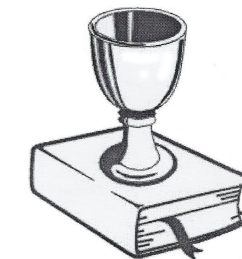
Adresa redakcie: A. Sládkoviča 7, 071 01 Michalovce. Internetové stránky zboru: www.kalvin.sk

Tlač: SCHMIT-PRESS, s. r. o., Hviezdoslavova 26, 071 01 Michalovce.

NEPREDAJNÉ

Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – zbor Michalovce

KALVÍN

Zborový list Ročník III. Číslo 4. Október 2012 Nepredajné

Kázeň - Pamiatka reformácie

Miroslav Varga

Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi ak len nie skrze mňa. Jn 14, 6

Milí bratia a milé sestry v Ježišovi Kristovi!

Dnešný deň je pre protestantský svet spomienkou na začiatok reformácie, ktorá odštartovala v Nemeckom Wittenbergu 31. októbra 1517. Reformačné snahy začal rozvíjať doktor Martin Luther, ktorý bol pôvodne členom vtedajšej katolíckej cirkvi a zároveň augustiniánskym mníchom. Rehoľa augustiniánov vychádzala z teologických prác biskupa Aurelia Augustína, ktorý je všeobecne považovaný za výraznú, vynikajúcu osobnosť a autoritu teologického sveta. Aurelius Augustín bol vážnou autoritou nielen pre Luthera, ale aj pre Kalvína.

Martin Luther sa podobne ako Ján Kalvín, nesnažil o založenie novej cirkvi, ale o reformáciu tej existujúcej cirkvi, teda o očistenie od bludov a ľudských výplodov, ktoré znetvorili, zdeformovali cirkev. Obom reformátorom išlo úprimne, zo srdca a z viery o to, aby sa cirkev zastavila a vrátila k prameňom kresťanskej viery podľa Biblie. Aby cirkev počula Kristov hlas: *Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi ak len nie skrze mňa.* Ale vtedajšia cirkev nechcela počuť obviňujúci a usvedčujúci hlas Luthera, ktorý o stredovekej cirkvi vyslovil nahlas skutočné pravdy. Takto sa z neho stal nepriateľ cirkvi, nepriateľ pápeža, ktorý si samozrejme, chcel udržiavať svoju autoritu a mocenské postavenie.

Najhoršou črtou falošného učenia stredovekej cirkvi boli odpustky – peniaze vyberané od ľudí za odpustenie hriechov a za záchranu duší v očistci. Cirkev tieto peniaze chudobných ľudí potrebovala predovšetkým na stavbu baziliky sv. Petra, ktorú aj dnes chodia kresťania, žiaľ aj protestanti, obdivovať do Vatikánu. Bazilika sv. Petra je obrazom bohatstva, veľkoleposti, prepychu, vznešenosti, ale za týmto leskom sa skrýva drancovanie cirkvi, ktorá aj takto zdierala oklamany ľud.

Luther sa snažil všemožne bojovať proti tomuto moru a kúkoľu, ktorý zasial diabol do Pánovej vinice. Bojoval proti znevažovaniu pravej kresťanskej cesty a pravdy, ktorá spočíva v Kristovi. Preto vystúpil z kláštora, oženil sa s bývalou mníškou *Katarínou von Bora* a mali spolu deti. Okrem odpustkov Luther napadol cirkev aj preto, že ľudom odopreli kalich pri Večeri KALVÍN

Pánovej. Veriacim podávali iba chlieb a z kalicha pili iba kňazi. Preto na protest proti tomuto zavádzaniu Luther začal vysluhovať svätú Večeru Pánovu pod obojm spôsobom, teda veriacim prislúchoval pravé telo a pravú krv Krista pod spôsobom posväteného chleba a posväteného vína.

Miroslav Varga foto: MV

Taktiež napadol bludy, že sa chlieb pri eucharistii mení na Kristovo mäsité telo a víno na krv, napadol blud o neomylnosti pápeža, o nanebovzatí panny Márie a veľké množstvo iných falošných učení, ktoré nemali oporu v Písme svätom. Biblia bola vo vtedajšej dobe veľmi znevažovaná, ale práve na jej základe staval Luther a ďalší reformátori. Chceli poukázať na to, že Kristus a slovo Božie je na prvom mieste a nie pýcha človeka, že slovo Božie je neporovnateľné z ľudským neistým slovom.

Snáď netreba robiť žiadnu anketu o tom, či ľudia v dnešnej dobe vôbec čítajú Bibliu. Zamyslime sa

nad tým, či sa aj dnes nevraciam späť do tmy, temnoty a slepoty stredoveku. Je to však veľmi pravdepodobné. Je to viditeľné podľa toho, ako sa dokonca veriaci ľudia vyjadrujú – teda ako vo svojich výrokoch popierajú pravdu, ktorou je Kristus, prezrádzajú nás naše myšlienky nezladené s biblickými pravdami. Popri Kristovi sa nám v 21. storočí páčia povery, mágia, horoskopy, numerológia a rôzne bludy, ktoré si dávame do súvisu s vierou v Pána Boha.

Bibliu nepoznáme, nevieme vymenovať v akom poradí sú biblické knihy zoradené, nevieme čo patrí do Starého Zákona a čo do Novej Zmluvy, a preto nevieme v Biblii pohotovo hľadať. Je to veľmi vážny a úbohý stav. S pohoršením sa pozeráme na stredovek: ale je dnešné kresťanstvo na lepšej ceste, má dnešné kresťanstvo pravdu a hľadá život v Kristovi?

Čo je to reformované kresťanstvo dnes? Čo znamená, že som reformovaný kresťan? Vieme to, rozumieme tomu, alebo sa iba tak nazývame? Ako poznáme Heidelbergský katechizmus, kedy sme ho videli naposledy? Vieme čo je to II. Helvétske vierovyznanie? Poznáme spolu s Bibliou tieto knihy, ktoré charakterizujú naše reformované smerovanie, reformovanú cestu, pravdu a život podľa Krista?

To je zmes otázok, veľmi vážnych otázok, nad ktorými by sme sa mali v hĺbke srdca zamyslieť a robiť niečo preto, aby reformovaná cirkev bola stále sa reformujúcou. Lebo reformovaná cirkev nie je už zreformovaná a tým je všetko v poriadku a už nie je čo riešiť.

Stále máme čo robiť, aby sme mohli povedať, že sme hrdí reformovaní. Stále máme čo robiť, aby sme mohli vyznať vo viere, že naozaj nasledujeme cestu, ktorou je Ježiš Kristus, že naozaj úprimne hľadáme pravdu, ktorá spočíva v Ježišovi. Hľadáme pravdy Božieho slova a riadime sa nimi v živote?

Ak kráčam cestou, na ktorej sa snažím porovnávať a vidieť svojho blížneho ako toho, ktorý je horší než ja, tak to nie je Kristova cesta. Pán Ježiš nás upozorňuje, aby sme najprv odstránili brvno vo vlastnom oku a aby sme iných považovali za lepších od seba. Pre nás je síce motivujúcejšie hľadať na druhom človeku horšiu vec, nedostatok, aby sme my mohli povedať, že my takúto zlú vec, nedostatok nemáme.

Ak sa snažím hľadať iba tú svoju pravdu a nanútiť ju ostatným, aby ma poslúchali, tak sa môže ľahko stať, že nebudem brať do úvahy a zabudnem na Kristovu pravdu.

Ak poviem, že žijem život kresťana, teda podľa Krista, ale pestujem veci, ktoré sa Kristovi protivia, aká je to potom cesta, pravda a život. Spoznávajme svoje nedostatky a zistíme, čo všetko v nás treba reformovať, opravovať, vylepšovať podľa Božieho slova. Počujme čo hovorí Kristus: *Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi ak len nie skrze mňa.*

Amen

Modlitba

Miroslav Varga

Drahý náš nebeský Otče.

Prosíme Ťa, daj aby sme hľadali a zaujímali sa o to, čo hovorí Pán Ježiš, aby sa nestalo, že si budeme iba namýšľať, že skutočne chodíme po jeho ceste, že poznáme pravdu a že žijeme život v Kristovi. Pane, buď nám hradom prepevným, strážcom našich životov. Daj, aby sme sa odovzdali Kristovi tým, že sa budeme zaujímať o jeho cestu a pravdu, a že ju budeme neustále hľadať, aby sme neupadli do záujmu o samých seba, a aby sme sa nepresviedčali o svojej pravde tak, ako cirkev v stredoveku. Veď nás Duchom Svätým k štúdiu Tvojho slova, čítaniu Biblie a hľadaniu Ježiša Krista, skrze ktorého vedie cesta do života večného. Daj, aby sme istotu spoznávali jedine v Božom slove, o pomoc prosili jedine Krista a verili, že jedine z viery a Jeho milosti budeme spasení.

Amen

Kar

T. Sabovik

1. Bože, Otče milostivý k nám si bol ešte ľútostivý, keď si jedného z nás odvolal, no nás si ešte zachoval.
2. V srdci teraz rozjímame, vieme na ktorej sme strane? Keď by si nás bol povolal k sebe by si nás zavolať?
3. Daj sa nám prebudit' z časnosti a pouvažovať o večnosti, lebo zajtra možno neskoro bude, aká nádej potom tam na súde?
4. Nech je márnosť sveta odsúdená, a naša duša zachránená. Preto si, Bože, svojho Syna dal, aby každý z nás večnosť mal.
5. Ježišu, dnes máme srdcia otvorené, daj síl, zanechať to čo pozemské, nech už hľadáme poklad v nebi a duša naša len Teba velebí.

Petr Chelčický: najväčší, takmer neznámy mysliteľ českej reformácie

Ján Šoltés

Petr Chelčický sa narodil v Južných Čechách niekedy okolo roku 1390. Tento rok je však len orientačný, keďže o jeho živote nie je známe takmer nič. Všetky indicie o jeho osobe pochádzajú výhradne z jeho diel. V posledných desaťročiach sa jeho osobou a životom zaoberalo hneď niekoľko popredných historikov. Jedna z najpravdepodobnejších teórií tvrdí, že jeho meno je len literárnym pseudonymom a stotožňuje ho so zemanom Petrom Záhorkom (narodenom roku 1374-1379) zo Záhorčí, ktoré je teraz súčasťou Chelčíc.

Iní historici ho podľa rôznych teórií považovali za nevoľníka, šľachtica, obuvníka alebo kňaza. Jeho základná znalosť latiny a čas, ktorý mohol venovať písaniu svojich 56 zatiaľ známych spisov (stále sa objavujú nové) nahrávajú hypotéze o tom, že bol príslušníkom nižšej vidieckej šľachty, zemanom s prístupom k pomerne rozsiahlej knižnici.

Socha Petra Chelčického v Chelčiciach foto:internet

Je nepochybné, že patril na svoju dobu k nadpriemerne vzdelaným ľuďom, no nemal univerzitné vzdelanie. Vo svojom myslení teda nie je Chelčický viazaný stredovekým univerzitným myslením a to mu umožňuje úplne iný pohľad na teologické, sociálne a filozofické otázky. Je samoukom, ktorý čerpá vedomosti

najmä z perfektnej znalosti Biblie, z českej literatúry a českých prekladov svetových textov.

V rokoch 1419-1420 pobýva v Prahe. Tu navštevuje v Betlehemskej kaplnke Jakoubka ze Stříbra, sleduje pôsobenie Jana Husa, číta spisy Tomáša Štítneho, Johna Wycliffa.

V roku 1420 sa vracia na Južné Čechy do Chelčíc a začína tvoriť svoje spisy, v ktorých nadväzuje na valdénsku a husitskú tradíciu. Stáva sa najvýznamnejším mysliteľom doby a je považovaný za Husovho nástupcu, ktorý je rešpektovaný vo všetkých kruhoch a prúdoch českej reformácie. Vedie kritický dialóg so všetkými poprednými osobnosťami.

Vo svojich teologických a sociálnych úvahách bol Petr Chelčický úplne iný a radikálny. Kritizoval klerikalizáciu cirkvi, bol proti pápežovi ako hlave sekulárnej ríše, štátu. Chelčický veril, že kresťania by sa mali riadiť len zákonom lásky, že by sa nemali znečisťovať vecami štátu, nemali by prijímať úrady vo vláde a vedení štátu či obce. Dokonca by sa ani nemali dovolávať autority štátu. Telesné tresty, ktoré štát vykonáva a hrdelné tresty sú zlé, štát k tomu nemá právo. Zlu sa nedá oponovať zlom, hrdelný trest nie je ničím iným ako vraždou. Napísal: „Človek, ktorý počúva Boha nepotrebuje nad sebou žiadnu inú autoritu.“ Táto jeho kritika štátu spoločnosti je zdôvodňovaná a podoprená predovšetkým textami evanjelií.

Chelčický odmietal akékoľvek násilie, patrí k prvým pacifistom na svete. V dobe, kedy sú náboženské otázky riešené v prvom rade násilím (husitské vojny), používa podobenstvo o pšenici a kúkoli (Matúš 13:24-30), ktorým argumentuje proti násiliu. Vo svojich úvahách zachádza až k odmietaniu vojenskej služby. Žiadny človek, armády ani nič na tomto svete nemôže poraziť zlo, to bude porazené až nakoniec, samým Bohom. Príklad Ježiša v evanjeliách ukazuje pokoru a snahu o mier. Kresťania majú predovšetkým milovať Boha a svojich blížnych. Toto je jediný spôsob ako obrátiť iných k viere. Nie násilie a vojny, ale príklad osobného života v láske.

Toto je témou aj jeho prvého diela **O boji duchovným**. Tu odmieta všetky vojny, vrátane husitských a násilie. Hľása kresťanskú pokoru a jediný povolený boj je boj proti diablu a vlastným hriechom.

V spise **O trojím ľudu** odsudzuje delenie spoločnosti na tri stavy (duhovenstvo, šľachta, prostý ľud). Základným argumentom je Biblia, ktorá hovorí o rovnosti všetkých ľudí.

V ďalšom spise **O cirkvi svätej** popisuje cirkev ako telo s mnohými údmi, ktoré sú si navzájom vo význame rovné, ale vodcom tela je hlava, ktorou je Kristus.

Medzi vrcholné Chelčického diela patrí jeho Postila a traktát Siet' viery pravé. V **Postile** publikuje úvahy písané vo forme kázni. Napáda kňazov kvôli ich hromadeniu majetku a ich lenivosti.

Najrozsiahlejším a myšlienkovým najprepracovanejším je traktát **Siet' viery pravé**. Tu vynáša Chelčický svoj rozsudok nad spohanštenou cirkvou, ktorá odmieta nasledovať Ježiša Krista. Siet'ou tu rozumie pravú kresťanskú vieru, ktorá podobne ako siet' na chytanie rýb zachraňuje ľudí v mori hriechu. Kacíri a

Posviacka základného kameňa nového kostola v Michalovciach 16.8.1992

Juraj Gajdošoci

Na bohoslužbách dňa 12.8.2012 sme si pripomenuli už 20. výročie posviacky základného kameňa nového kresťanského reformovaného kostola v Michalovciach. Čas rýchlo letí, ale napriek tomu patrí naša vďaka Bohu a ľuďom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na výstavbe nášho kostola. Ako bolo povedané pred zborom, živým ďakujeme a želáme im Božiu milosť. Na zosnulých s vďakou a úctou spomíname. Poďakovanie patrí všetkým činným a nápomocným. Všetkým, ktorí oferovali peniaze, svoj čas a námahu. Presbyterstvo pri tejto vzácnej príležitosti oferovalo finančné prostriedky na výrobu interiérových orientačných štítkov budovy kostola, fary, zborovej siene a mládežníckeho centra.

Toto výročie nám pripomenulo tých, ktorí vtedy stáli v službe Bohu, v michalovskom reformovanom kresťanskom zbore. Zakladajúca listina uvádza zborového farára Michala Hromanika, kurátora Jána Vinca, presbyterov Tibora Bihariho, JUDr. Albína Forgáča, Jána Dziaka, Ing. Milana Gajdoša, Annu Gergelovú, Milana Ilka, Andreja Jenča, Milana Jenča, Alexandra Kanóca, Karola Komaromiho, Michala Komaromiho, Michala Kontru, Ing. Františka Kotoru, Jána Kubáka, Michala Maxima, Ing. Valentína Nistora, Jaroslava Ondočíka, Juraja Pavlíka a Martu Sotákovú.

Zborové valné zhromaždenie, ktoré kladne rozhodlo o stavbe nového kostola, bolo v Michalovciach dňa 21.1.1990, v nedeľu po dopoludňajších bohoslužbách. Projekt nového kostola vypracovali vo vtedajšom Slovenskom fonde výtvarných umení, krajská pobočka Košice, Ing. arch. Jozef Pelley a Ing. arch. Jozef Maňuch. Územné konanie bolo dňa 8.11.1990. Primátorom mesta Michalovce bol Ing. Milan Matejovič. Nehnuteľnosť vo výmere 2581 metrov štvorcových na účel stavby kostola, zborovej siene a farskej budovy bola zakúpená za 80 000 Kčs.

Stavebné povolenie bolo vydané dňa 23.4.1992. Betónovanie základov začalo dňa 15.6.1992 a bolo ukončené pätnásteho augusta toho istého roku. Posvätenie základného kameňa Božím slovom bolo dňa 16.8.1992, kázal a žehnal biskup ThDr. Eugen Mikó. Uložila sa zakladajúca listina a kalich s nápisom Soli Deo Glória.

Mnohí pamätníci si iste živo spomínajú na túto významnú udalosť, presvedčil ma o tom i rozhovor s našim bývalým kurátorom Jaroslavom Ondočíkom, má v živej pamäti ako vyzeralo okolie pri základoch, ako boli napríklad rozložené stoly na občerstvenie a na ofery. Bolo by perfektné ak by sa u niekoho našli dobové fotografie z tejto udalosti, ktoré by sme mohli použiť. Vtedy ešte totiž neboli rozšírené mobily, či dnešné moderné fotoaparáty.

Samotný program posviacky bol nadmieru bohatý, na úvod spieval michalovský reformovaný spevokol pieseň: „Bez Boha keby si chcel“. Biskupa ThDr. Eugéna Mikoa privítal kurátor Ján Vinc. Michalovská reformovaná mládež zaspievala pieseň: „Bože veľký“. Nasledovalo privítanie všetkých prítomných zborovým farárom Michalom Hromanikom. Ďalej sa spievali piesne z vtedajšieho spevníka číslo 264 a 153.

Lekciu z Božieho slova čítal farár v Trhovišti, Juraj Vaľuška, člen Synodnej rady. Po 84. žalme kázal biskup Eugen Mikó, pred kázňou znela pieseň 187, po kázni zase pieseň 397.

Následne bola prevedená posviacka, spieval michalovský spevokol pieseň: „V mene Boha tento chrám začíname“, úvodné slovo zvestoval Michal Hromanik, mládež spievala pieseň „Ty si môj Pastier“. Potom bola do skrinky uložená Zakladajúca listina s projektom, základný kameň posvätil biskup E. Mikó. Po tomto spieval spevokol z Jenkoviec, po pozdrave seniora Bertalana Pándyho spieval michalovský spevokol pieseň „Očisť srdce“.

Pokračovali pozdravy predstaviteľov mesta Michalovce, reformovaných farárov Jána Čontofalského a rodáka z Michaloviec Daniela Kotsanského. Za cirkevné zbory v meste sa prihovorili predstavitelia cirkvi: rímskokatolíckej, gréckokatolíckej, evanjelickej a.v., pravoslávnej, bratskej a adventistov siedmeho dňa. Medzi jednotlivými pozdravmi ešte spieval michalovský spevokol pieseň: „Dušo moja“, mládež spievala: „Príď už príď“.

Na záver posviacky mal slovo zástupca biskupa našej cirkvi Ján Kolesár, nato spieval spevokol z Tušíc. Po poďakovaní znel Žalm 90 a pieseň „Pod k Spasiteľa“, posviacku ukončilo občerstvenie pre prítomných a slávnostný obed pre vzácných hostí, ktorý bol podávaný v internátnej jedálni SPTŠ.

Ubehlo dvadsať rokov, počas takého časového obdobia sa toho veľa stane. Som presvedčený, že s odstupom času sa potvrdila správnosť rozhodnutia postavenia nového kostola.

Dnes si už len ťažko vieme predstaviť, že by v Michalovciach nebol tento kresťanský reformovaný chrám. Stal sa a stáva sa centrom kresťanského reformovaného diania nielen širokého okolia života reformovaných. Vďaka Bohu za každú pomoc a veľkú milosť pre nás aj cez Reformovaný kresťanský kostol v Michalovciach.

Rimanom 16,19–20: „*Lebo vaša poslušnosť stala sa známou všetkým. Radujem sa teda z vás, ale chcem, aby ste boli múdri v dobrom a neprístupní zlému. A Boh pokoja skoro rozšliape satana pod vaše nohy. Milosť Pána Ježiša Krista nech je s vami.*“

Kalvínovo poňatie štátu

Michal Hromaník

V apríli 1536 vydal 27 ročný Ján Kalvín svoju slávnú Inštitúciu (Institutio religionis Christiane – Učenie náboženstva kresťanského), dielo, ktorého úvod, písaný v klasickom slohu vyhriatom na výslni humanistických foriem, obsahuje najhlbšiu obhajobu obnoveného evanjelia (renescens evangelium). Keď vyberám z jeho slávnej knihy poslednú kapitolu, jeho učenie o štáte, poukazujem na svojráznosť a význam jeho diela, vedie ma k tomu fakt, že u Kalvína sa nedá teória odpútať od praxe. Jeho teológia je univerzálne – teologická veda; t.j. náboženské zážitky a poznatky nesmú byť osamotené, ale musia prenikať celú skutočnosť života a sveta.

CHRISTIANA
NAE RELIGIONIS INSTITUTIO, TOTAM FERÈ PIETATIS SUMMAM, & QUIC QUID EST IN DOCTRINA SALUTIS COGNITUM NECESSARIUM, COMPLECTENS: OMNIBUS PIETATIS STUDIO SIS LECTU DIGNISSIMUM OPUS, AC RECENS EDITUM.

PRAEFATIO AD CHRISTIANISSIMUM REGEM FRANCIAE, QUAE HIC EI LIBER PRO CONFESIONE FIDEI OFFERTUR.

IOANNE CALVINO
Noniodunensi autore.

BASILEAE,
M. D. XXXVI.

Prvá strana Kalvínovej Inštitúcie *foto: internet*

To súvisí v neposlednom rade s postavením Kalvínovým v Ženeve. Tam bol Kalvín nielen teológom, farárom kazateľom a cirkevníkom, ale i štátnikom, musel sa podujat' na ťažkú úlohu po odstránení biskupskej moci v Ženeve vybudovať štát na nových základoch. Štát, v ktorom staré ženevské slobody (franchises), mali zostať nedotknuté, avšak musel zodpovedať reformačným zásadám v zmysle evanjelia. Že sa Kalvínovi jeho úloha podarila, je výsledkom jeho známeho organizačného nadania a nezdolateľnej energie, nielen teológa, ale aj vysokoškolského právnika, bývalého žiaka slávnych právnických škôl v Bourges a Orleanu. Je napríklad nanajvyš príznačné, že teológovi Kalvínovi bola zverená

úloha vypracovať rozvrh civilného súdneho riadenia v Ženeve. Vo vzniknutom diele Kalvín spojil platné zákony ženevské s rímskym a príbuzným poriadkom francúzskym a položil tak základy moderného civilného súdneho riadenia v Ženeve.

Podľa Kalvína je štát vo svojej podstate organické telo, ktorého údovia vo vrchnosti, „hlave“, sa spájajú v jednotný celok. Štát je organizmus, t.j. jednota v mnohosti. Toto vymedzenie štátu, ktoré v tak určitej forme žiadny z reformátorov nepodal, je nanajvyš pozoruhodné, že to moderná právna filozofia a náuka o štáte oproti starému individualisticko-liberálnemu poňatiu sa snaží pozerať na štát zo stanoviska organologického, pri čom najmä dva podstatné znaky: celistvosť a členenie, integrácia a organizácia, stoja v popredí. Pri stretávaní sa s týmito princípmi u Kalvína, musíme si byť vedomí rozdielnosti medzi jeho a už moderným nazeraním. Organologická moderná náuka o štáte vychádza zo sociálnej psychológie, ktorá sa postupne vyvinula zo štruktúrnej psychológie, ale organologický systém Kalvínov, nemôže zaprieť svoj pôvod vo vtedajšom humanizme a tiež nepriamo v antike.

Zo základného poznatku, že štát je organický celok, pripisujú sa Kalvínovi charakteristické postrehy pomeru medzi poddanými a vrchnosťou. Kalvín nadväzuje na Platóna, vyslovuje zásadu, že žiadne telo nemôže byť udržané v trvalej súvislosti, keď nie je v ňom súlad medzi jednotlivcom a celkom. Jednotlivec a celok sú nerozlučiteľné pojmy. Poriadok je spojivom spoločnosti a ako taký predpokladá rôznosť a rozčlenenosť štátu. Organizmus a poriadok sú pritom nerozlučiteľné pojmy. Kalvín je presvedčený, že každá roztržka vyvodzuje cit neľúbosti, a že revolúcia je porucha vznešeného súladu.

Keby ľudia boli zostali v pôvodnom nevinnom stave, tak píše Kalvín, boli by podrobení len vláde rozumu. V tomto stave by neboli potrebné zákony, ani meč, každý by mal zákon. Výraz rozumu a božskej vôle v sebe, každý by vládol slobodne nad sebou a Boh nad všetkými. Harmonické spojenie theonomie a autonómie by vytvorilo vlastnú formu, ktorá by bola omnoho krajšia než všetky vládne systémy sveta. Hriechom nastúpil celkom iný stav: otrocké podrobenie absolútnemu systému zla, vláde zákonov. Vo svetle ideálneho, pôvodného absolútneho prirodzeného práva je teda štát viditeľným odrazom rozkladu, úpadku a rozpadu ľudského pokolenia. Naproti tomu nie je súvis medzi ideálom a skutočnosťou úplne pretrhnutý. Tu sa stretávame s myšlienkou, ktorú u iných reformátorov márne hľadáme, v štátnych zákonoch je neprehliadnuteľný princíp spravodlivosti. Úloha štátu, chrániť a udržiavať ľudské pokolenie v mieri a v súlade, zodpovedá rovnako prirodzenej hriechom nezničiteľnej túžbe jednotlivca po spoločenstve a jeho zachovaní.

Súvis medzi ideou a skutočnosťou je poslaním štátu chrániť mravnosť, na prirodzenom práve založené princípy humanity a ich náboženský koreň, ktorým je zbožnosť. Predovšetkým štát musí chrániť prirodzené osobné práva, právo na slobodu, život a majetok. Sloboda je viac ako pol života, je to nezmazateľné právo, ktoré Boh vtisol prvému človeku. Toto napísané Stvoriteľom na

verejných doskách, nesmie byť zrušené, tyran je totiž vrahom ľudskej spoločnosti. Tak je sloboda prvým a posledným cieľom všetkého vonkajšieho tlaku. Ale nie každá tak zvaná sloboda! Je podivuhodné s akou energiou sa Kalvín pokúša o právne vymedzenie slobody. Sloboda nemá nič spoločné so slobodou synov Božích, ktorú možno mať aj v okovách. Sloboda nie je však neviazanosť, ktorá odporuje princípu poriadku, lebo je možná len v poslušnosti voči nadprirodzenému systému poriadku. Svedčí to o celkovom nepochopení Kalvínovho stanoviska. Jeho životopisec Doumergue, sa snažil reformátorove myšlienky vtisnúť do známych demokratických hesiel: rovnosť, voľnosť, bratstvo. Bratstvo je podľa Kalvína dar a povinnosť, nesmie rušiť dané sociálne rozdiely, založené na princípe nadriadenosti a podriadenosti. Zmienaná rovnosť všetkých pred Bohom nie je rovnosťou nadania a rovnosťou povolania. Rovnosť a nerovnosť sú mravné pojmy. Poddaní musia vedieť, že všetky vrchnosti, cez všetko svoje vyššie postavenie, neprestávajú byť ich bratmi, že vrchnosť i poddaní náležia k jednej vznešenej rodine Božích detí, že výsady vrchnosti sú len zvýšené práva na zvýšené povinnosti. Sociálne rozdiely a súvislosti nesmú byť hodnotené ako neodvratný osud, ale ako hranice, v ktorých je jednotlivcovi daná možnosť konať svoju povinnosť. Kalvín varuje pred dvoma výstrednosťami, pred slaboškou rezignáciou v osud a pred revolučným titanstvom, dobrovoľné a verné plnenie povinnosti je podľa neho pravá „militia christi“. Štátoprávna formulka, v ktorej Kalvín vyjadruje svoj názor, znie: „Absolútnosť štátnej moci a absolútnosť jedinca, ktorý len na svoju slobodu sa odvoláva, sú zámedzia, ktoré nutne vedú k rozkladu, lebo absolútne ja nesmie klásť požiadavku, že sa štátna moc len kvôli nemu musí obmedzovať. Obmedzenie štátnej moci je možné len v záujme všeobecného blaha.“ Prirodzené práva slobody nie sú práva absolútne, lebo štát smie, ba musí zasahovať do osobnej právomoci jednotlivca z dôvodov štátnych potrieb, zo spravodlivých dôvodov (ex justa causa), nikdy z tyranskej ľubovôle. Do majetkového práva zasahuje štát svojimi zákonmi o daniach. Poddaní a štátna moc sú teda na seba vzájomne odkázaní v záujme právneho poriadku. Práva a povinnosti obidvoch sú teda zapojené do nad subjektívneho právneho súvisu.

Tento súvis musí však byť vyjadrený v ústavnej listine, a má zostať neochvejným a trvalým imperatívom. Kalvín takto vyslovuje dva princípy, ktoré v každej štátnej ústave musia prevládať. Subjektívne práva súvisia s mocou štátnou, ktorá ich chráni a podopiera, to je materiálna stránka ústavného práva. Znamená, že subjektívne práva nemajú v praxi význam, keď ich nechráni štát, t.j. nestanú sa subjektívne verejnými právami.

O určenie pomeru týchto subjektívnych práv k štátnej moci sa pokúšal už aj stredovek. V jeho publikáciách však chýba druhý charakteristický, moderný formálny princíp, že tieto práva a ich pomer k štátnej moci musia byť vytyčené v ústavnej listine, aby dosiahli platnosť základného zákona. V tom spočíva veľký význam Kalvínov v dejinách písaných ústav, že nielen subjektívnym právam slobody pririekol povahu práv

verejných, ale že dôsledne žiadal ich kodifikáciu v ústavnej listine. Známý právnik G. Jelínek (Die Erklärung der Menschen und Bürgerrechte, Ein Beitrag zur modernen Verfassungs geschichte 1895) dokázal, že vyhlásenie ľudských a občianskych práv vo francúzskej konstituante je závislé od základných ideí v ústavných listinách (bills), amerických puritánskych kolónii, ktorých obsah je takmer totožný, nemohol však udať ich spoločný prameň. Tým prameňom je však Kalvín, ktorého vplyv na vývoj štátnej ústavy v Amerike, dá sa archiviálne dokázať. Kalvín je teda myšlienkový tvorca moderného ústavného práva.

Ak je pravá sloboda v poslušnosti, tak sa musí každý poddaný vrchnosti slobodne a úprimne podrobiť. Poslušnosť smie poddaný svojej vrchnosti vypovedať len vtedy, keď sa táto pokúsi ho od poslušnosti voči Kráľovi kráľov a Pánovi pánov odviesť, tak potom jednotlivec poslúcha len Boha. Ako vidieť, Kalvín pripúšťa právo odboja proti vrchnosti len v rámci pozitívneho práva. Kalvínovo, na pozitívnom práve založené odbojné právo je však len východiskom z núdze. Táto zákonite obmedzená sloboda je občianska sloboda. K nej pristupuje a vnútorne s ňou súvisí sloboda politická, podľa ktorej ľud má právo svoju vrchnosť voliť a tým nepriamo sa zúčastniť moci štátnej.

Ján Kalvín

foto:internet

Keďže Kalvín svoje učenie o štáte zakotvuje v náuke o Bohu, označuje doterajšie skúmanie jeho systému výrazom: „theokracia“. Kritika absolutistického systému vedie Kalvína k novému pozitívnemu stanoveniu pomeru medzi Bohom a štátom, medzi Bohom a vrchnosťou.

A tu sme pri najvlastnejšom charaktere Kalvínovej theokracie, ktorý u iných reformátorov v tejto typickej forme nenachádzame: „Božská autorita a vnútro svetské

autority sa stretávajú na novej pôde, na pôde pneumatickej“. Kalvín buduje myšlienkovú novú predstavu o vláde „z Božej milosti“. Jeho systém je sústava charizmatických, Duchom Božím nadaných osobností z Božej milosti. Tým opúšťa náš reformátor úplne stredovek.

1. Autorita vladárom a všetkým predstaviteľom vrchnosti vštepená, nie je výronom sakramentálne – magicky pôsobiacej sily, ale čisté pôsobenie zvláštnej milosti Ducha Svätého.

2. Vládcovia a predstavitelia vládnucej moci vôbec, sú síce charizmatické veličiny, nadaní zvláštnymi právami, ale tieto ich zdanlivo vyššie práva (comme il semble) sú len zvýšené práva na zvýšené povinnosti.

3. Autoritám prepožičaná milosť Ducha Svätého, nevtláča im však nezrušiteľný charakter (charakter indelebilis). Boh môže i tieto authority (qui sont en autorité) opustiť a to tak dôkladne, že klesnú až pod zviera.

4. Charizmatickými darmi nadaní sú nielen mocnári, ale i hlavy republik; týmto poznatkom opúšťa Kalvín dovtedajší názor úplne.

Keďže od dobrého stavu vrchnosti je odvislí i priaznivý stav a vývoj štátu, tak môže Kalvín napísať vetu: „Duchom Svätým vedená vrchnosť je vzpruhou štátneho organizmu“. Ale Kalvín ide ešte ďalej: „Keďže nielen vrchnosť, ale všetci, ktorí stoja na čele privátnych kruhov, ako aj vodcovia hospodárskych a robotníckych organizácii, sú alebo majú byť pneumatickými osobnosťami, tak vzniká spojením jednotlivých organických celkov veľké organické telo, systém vnútro svetských poriadkov, ktorý je ovládaný a prenikaný činnosťou Svätého Ducha“.

Rozumieme teda, že podľa Kalvínovho výslovného doznanie Duch Svätý nie je len posväcujúcou a obnovujúcou mocou vo vnútornom živote, ale kozmickou silou, ktorá hriechom spútaný a vášňami stále sa rozkladajúci svet spája v organickú jednotu. Tak zaujíma činnosť Ducha Svätého v pomere Boha ku štátu, ale i k vnútro svetským autoritám, tak je možné systém Kalvínov označiť ako vládu Ducha Svätého, pneumatokráciou.

Modlitba za starších v cirkvi, za silu odovzdávať duchovné dedičstvo

Juraj Gajdošoci

Žalm 90, 1 -12

Bože, ktorý večne kraľuješ! Prosíme Ťa za starších v cirkvi, za všetkých bratov a sestry, ktorí už majú svoj vek. Všetci sme pominuteľní, ale Ty si pre nás stálym útočiskom. Je nádherné sa Tebe odovzdať a vyznávať Ťa celým životom. Starší okolo nás sú iste Tvojim požehnaním. V mnohom je ich život poučný. Prosíme daj im silu, zdravie, a vo všetkom vieru. Pomôž im aj v slabostiach vždy svedčiť o Tebe. Tvoja milosť ó Bože nech starších vedie k odovzdávaniu duchovného dedičstva. To sa môže len tak, že Ty zmocniš a posvätiš slová i činy. Daj prijímať všetkým nám z toho večného a nevyčerpatelného pokladu, ktorý máš pre nás v nebi.

Amen.

Pod'akovania

Bratovi **Zdenovi Virčíkovi** za jeho službu a pomoc bratovi Michalovi Malejčíkovi, ktorého každú nedeľu vlastným osobným autom dováža do kostola na bohoslužby z Penziónu Strážany.

Sestrám **Gajdošociovej a Šoltésovej ml.**, ktoré zastupovali kantora počas jeho neprítomnosti v mesiacoch jún a júl pri nácvikoch spevokolu.

Bratovi **Sabolovi** staršiemu, za zakúpenie okrasných tují v počte 8 kusov, ktoré sú zasadené popri chodníku pri vstupe do kostola.

Bratovi **Jankovi Dziačkovi**, za kantorovanie počas nedeľných dopoludňajších bohoslužieb a počas sobášov, ktoré boli v sobotu v našom chráme v neprítomnosti Juraja Tichého.

Stvorenie – hriech - spása

Lea Hovanová 5. roč. ZŠ

Boh na počiatku stvoril zem, potok, lesy, hory... a človeka. Niektorí ľudia si myslia, že sú z opice, ale nie je to tak. Lebo veriaceho človeka stvoril samotný Boh. Niektorí sa možno pýtajú, prečo sme hriešni? Preto, lebo Eva počúvala hada a nie Boha. Boh im povedal, aby nejedli ovocie zo svätej zeme. Ale had im povedal, že môžu zjesť ovocie zo svätej zeme.

Oni ho zjedli, a práve vtedy sa stal človek hriešnym. Ale naše hriechy sa očistia na Veľký piatok, keď Ježiš trpí za naše hriechy. Ale Ježiš na Veľkú nedeľu vstane z mŕtvych.

Modlitba za zdravie

Lea Hovanová 5. roč. ZŠ

Bože daj nech sme zdraví, daj požehnanie celej mojej rodine. Bože daj nech sme zdraví, nech sme šťastní. Ochraňuj nás v dobrom i v zlom.

Amen.

